

Nr 862

Av herr Börjesson i Falköping m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 109, angående anslag till markförvärv för övningsfält för budgetåret 1963/64 m. m.

(Lika lydande med motion nr 707 i Första kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 109 år 1963 har bl. a. föreslagits utvidgning av det militära övningsfältet i trakten av Skövde. Behovet av ett väsentligt större övningsfält för de i Skövde förlagda förbanden framgår med all tydlighet av den utredning som företagits av försvarets fastighetsnämnd och som ligger till grund för propositionen. De rent militära kraven som kan ställas på övningsfältet torde kunna tillgodoses på ett tillfredsställande sätt genom förslaget. Dock förefaller det som om man ej helt beaktat de återverkningar som en utvidgning av övningsfältet i trakten av Skövde skulle innebära för bygdens befolkning.

Det kan framhållas att både Skövde och Skultorp är samhällsbildningar på stark expansion. Befolkningsmässigt är Skövde den största staden i Skaraborgs län och med en befolkning av cirka 25 000 innevånare. Stadens innevävarantal har under den senaste tioårsperioden ökat med i det närmaste 25 procent. Av Sveriges 37 städer med mer än 22 000 innevånare visar endast 8 städer snabbare utvecklingstakt än Skövde. Skultorp har för närvarande cirka 2 500 innevånare. Folkmängden har ökat med cirka 100 procent under den senaste tioårsperioden, vilket torde innebära att kommunen varit en av de snabbast expanderande kommunerna i landet. All anledning finnes, såvitt icke några hämmande faktorer inträder, att räkna med en fortsatt expansion av såväl Skövde som Skultorp. I Skövde planerar ett större industriföretag betydande utvidgningar, och vad det gäller Skultorp kan man räkna med att, när uranverket i Ranstad är fullt utbyggt, personalen i stor utsträckning kommer att bosätta sig i Skultorp.

Det aktuella övningsområdet i trakten av Skövde är beläget emellan tätorterna Skövde och Skultorp. Man kan icke bortse ifrån att en utvidgning av övningsområdet kan komma att hämma befolkningsutvecklingen både i Skövde och i Skultorp. Det i propositionen föreslagna alternativet II skulle innebära att Skultorps kommuns totala areal, cirka 8 700 hektar, komme att till 25 procent utgöras av övningsfält.

Med hänsyn till behovet av en utvidgning av övningsområdet för de i Skövde förlagda förbanden vill vi icke motsätta oss en dylik utvidgning. Dock kan man icke bortse från de nackdelar som en utvidgning innebär för de i bygden bosatta. Med hänsyn därtill, utan att man därmed bortser ifrån

de militära kraven på övningsfältet, synes det motiverat att man söker tillmötesgå berättigade intressen från befolkningen i orten.

Hagelbergs kyrka jämte två begravningsplatser ligger inom det aktuella utvidgningsområdet. Det kan inte förnekas att det skulle vara störande med militära övningar i samband med gudstjänst eller annan kyrklig förrättning. Över huvud bör övningar icke få bedrivas i sådan närhet av kyrkan eller begravningsplatserna att detta skulle strida mot kyrkobyggnadens och begravningsplatsernas helgd. Departementschefen har framhållit att kyrkan och begravningsplatserna i möjligaste mån skall skyddas. Huruvida detta uttalande inbegriper även skydd mot störningar från på nära håll bedrivna militära övningar är oklart. Enligt vår mening bör garantier mot sådant intrång vid kyrklig förrättning kunna skapas. Detta synes lämpligen kunna ske genom att kyrkan och begravningsplatserna kringgärdas med skyddszoner av tillräcklig storlek. Det bör uppmärksammas att omständigheten att det tilltänkta övningsområdet skulle beröra kyrkan och begravningsplatserna väckt förstämning bland innevånarna i Skultorps kommun och i bygden däromkring. Det synes högst rimligt att detta intresse från bygdens sida tillmötesgås genom inrättande av speciella skyddszoner.

Utvidgningsområdet omfattar även ett fritids- och naturområde med ett ur geologisk synpunkt unikt sjö- och åslandskap öster om Sjötorpssjön. Starka skäl talar för att detta helt undantages från övningsområdet. Då detta ur militär synpunkt tydligen inte låter sig göra, bör den i propositionen nämnda stridsvagnsvägen framdragas på sådant sätt att intrånget blir så litet som möjligt. Övningar som kan skada natur och naturvärden bör icke äga rum inom detta speciella område. Området bör även utan inskränkningar få nyttjas av allmänheten som fritids- och strövområde.

Enligt vår mening bör de frågor som rör allmänhetens och bygdens m. fl. intressen vid utvidgningen av övningsområdet närmare prövas i samråd mellan företrädare för dels kommunala och kyrkliga myndigheter samt övriga berörda intressen, dels militära myndigheter. Det synes lämpligt att en särskild samarbetsnämnd inrättas med uppgift att i samband med utvidgningen och upprättande av instruktion för övningsfältets användning tillse att jämväl berättigade civila intressen tillgodoses. De ovan berörda spörsmålen rörande Hagelbergs kyrka och begravningsplatserna och rörande naturområdet öster om Sjötorpssjön bör därvid beaktas särskilt, men även andra spörsmål såsom väganvändning, skötsel av jord och skog o. s. v. bör kunna behandlas.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 109 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla

a) att skyddszoner måtte upprättas kring Hagelbergs kyrka och begravningsplatserna i enlighet med vad som anförts i motionen;

b) att en samarbetsnämnd, i vilken bör ingå företrädare för dels kommunala och kyrkliga myndigheter, naturskydds-

och andra civila intressen, dels militära myndigheter och intressen, måtte tillsättas med uppgift att i samband med utvidgningen av det militära övningsfältet vid Skövde verka för att berörda civila intressen så långt möjligt tillgodoses.

Stockholm den 17 april 1963

Bengt Börjesson

i Falköping

Lisa Johansson

Gunnar Larsson

i Luttra

Gunnar Hylander

Rolf Eliasson